

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 2/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátskou kanceláriou VARMUS s. r. o., Palárikova 83, Čadca, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/210/2018 z 29. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) napadnutým uznesením, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie a ktoré žiada zrušiť s tým, že vec sa vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ sa ako žalobca domáhal proti žalovanému zaplata 4 116,04 eur. Okresný súd vychádzal z toho, že žalovaný sťažovateľovi v roku 2007 na základe objednávky vyrobil a namontoval viacero dverí v jeho dome. Ďalej okresný súd vychádzal z toho, že v marci 2009 sťažovateľ u žalovaného reklamoval nekvalitu materiálu, prevedenia, povrchovej úpravy dverí, jej rozdielnosť, nekvalitu upevnenia zárubní a iné vady a následne v máji 2009 od zmluvy so žalovaným odstúpil. Zo znaleckého dokazovania vyplynulo, že dvere sú vo farebnom prevedení buď buk alebo orech, pri ich výrobe nebol použitý nesprávny vlhký materiál, kazety dverí majú v miestach frézovaných tvarov vytrhané drevo a nie sú dostatočne vybrúsené, drevený materiál dverí mal hrče, ktoré vypadávali, a ich oprava bola vykonaná tmelom s nepravým odtieňom, kvalita konštrukčného vyhotovenia a povrchovej úpravy dverí zodpovedá bežnej kvalite. Vychádzajúc z týchto zistení znalec uviedol, že chyby pri použití materiálu a pri spracovaní dreva vedú k tomu, že ide o estetické nedostatky, ktoré nemajú vplyv na mechanické vlastnosti dverí.

Vychádzajúc z týchto skutočností, okresný súd dospel k záveru, že estetické vady nemajú vplyv na funkciu dverí a okrem toho boli viditeľné už pri dodaní. Z vykonaného dokazovania nevyplývali také okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť záver, že tieto estetické nedostatky podstatne znehodnocujú užívanie, v dôsledku čoho by boli dôvodnými na odstúpenie od zmluvy. Rovnaký záver platí i čo sa týka použitia dreva s väčším počtom hrčíc, keďže vlastnosť dreva nebola v objednávke vymienená, tieto viditeľné vady neboli namietané pri prevzatí dverí a nemajú vplyv na funkčnosť a úžitkové vlastnosti dverí. Okresný súd poukázal na skutkový záver, že konštrukčné vyhotovenie a povrchová úprava dverí je dobrá a zodpovedá kvalite bežne predávaných podobných výrobkov. Okresný súd uviedol, že podľa § 648 ods. 2 Občianskeho zákonníka základnou podmienkou pre odstúpenie od zmluvy je to, že vady musia brániť riadnemu užívaniu, no zistené vady funkčnosť a úžitkovú hodnotu dverí neovplyvňujú. Preto k odstúpeniu od zmluvy sťažovateľom došlo nedôvodne, a preto nemá nárok na vrátenie žalovanému zaplatených peňazí.

3. Na odvolanie sťažovateľa bol zamietavý rozsudok okresného súdu rozsudkom krajského súdu potvrdený. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom okresného súdu a zopakoval, že vady na diele sú len estetické a nemajú vplyv na mechanické vlastnosti, teda nebránia riadnemu užívaniu veci. Podľa krajského súdu, keďže išlo o neodstrániteľné vady, ktoré užívaniu veci nebránili, mohol sa sťažovateľ domáhať zľavy z ceny diela.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a § 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže je neprípustné, aby znalec odpovedal na právne otázky, pričom v zmysle judikatúry je právnou otázkou aj to, či zistené vady bránia alebo nebránia riadnemu užívaniu veci. Znalec sa podľa sťažovateľa opakovane vyjadroval k právnemu charakteru vád a oba sudy takýto neprípustný záver znalca prevzali a založili na ňom svoje rozhodnutie. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol a v odôvodnení uznesenia uviedol skutočnosti, na základe ktorých dospel k názoru, že dovolanie nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné. Proti uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť z dôvodu, že došlo k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože najvyšší súd sa vôbec nezaoberal dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Ústavný súd nálezom rozhodol, že najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľa, uznesenie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keďže najvyšší súd sa zaoberal len dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP a nezaoberal sa dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

5. Najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa rozhodol opätovne touto ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením tak, že dovolanie sťažovateľa znova odmietol. Vychádzal z toho, že sťažovateľ namieta nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu v otázke počtu vád, ktoré majú za následok možnosť odstúpiť od zmluvy o dielo, pretože bol toho názoru, že za väčší počet vád sa považujú aspoň tri vady. Odklon vidí od rozhodnutia R 22/1983, podľa ktorého záver o tom, či zistené prejavy vád bránia alebo nebránia riadnemu užívaniu, nie je znaleckou otázkou, ale je právnym posúdením zistených skutočností, ktoré prislúcha súdu. Podľa sťažovateľa na diele sa nachádzajú viac ako tri odstrániteľné vady, poukazuje na výpovede znalcov a konštatuje, že je neprípustné, aby znalec odpovedal na právne otázky, pričom v zmysle judikatúry je právnou otázkou aj to, či zistené prejavy vád bránia riadnemu užívaniu. Znalec sa podľa neho vyjadroval k tomu, či vady bránia, alebo nie riadnemu užívaniu. Sudy si podľa sťažovateľa osvojili záver znalca, ktorý sa zaoberal riešením právnych otázok.

6. Podľa najvyššieho súdu sa krajský súd od sťažovateľom citového názoru neodklonil, keďže uviedol, že vady nebránia riadnemu užívaniu dverí. Z rozhodnutia krajského súdu nevyplýva, že by prevzal právne závery znalca, a záver, či zistené vady bránia riadnemu užívaniu, si robí súd zo znaleckého posudku. Podľa najvyššieho súdu to, či možno užívať dvere, je vyhodnotením skutkového zistenia, a nie právnou otázkou, a odvolací súd tak na základe znaleckého posudku vyhodnotil skutkové zistenia a prijal právne závery. K tomu najvyšší súd uviedol, že súdna prax je ustálená v tom, že podľa § 623 ods. 1 druhej vety Občianskeho zákonníka za väčší počet odstrániteľných väd neumožňujúcich riadne užívanie veci treba považovať aspoň tri vady a že za opätovné vyskytnutie vady veci po oprave treba spravidla považovať výskyt tej istej vady aspoň po dvoch predchádzajúcich opravách (R 22/1983). Poznanky o tom, či ide o opätovné vyskytnutie vady alebo väčší počet väd, súd získava v procese zisťovania skutkových poznatkov, výsledkom ktorého procesu je skutkové hodnotenie. Z toho najvyšší súd vyvodil, že námietky sťažovateľa a zisťovanie existencie väčšieho počtu väd nie je právnou otázkou, ale ide o skutkové tvrdenia. K námietke sťažovateľa o tom, že súdy si osvojili aj záver znalca o otázke väčšieho počtu hŕč, najvyšší súd uviedol, že existenciu osobitného dojednania, pokiaľ ide o použitý materiál, by musel preukázať sťažovateľ, a keďže nebola preukázaná existencia takéhoto dojednania, okresný a krajský súd rozhodli správne. Preto nemožno v tejto námietke identifikovať odklon od právneho záveru, podľa ktorého dôkazné bremeno leží na tom, kto existenciu skutočností tvrdí.

7. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľ v prevažnej časti dovolania namietal správnosť skutkových zistení súdov ako výsledok hodnotenia dôkazov. Nenamietal, že krajský súd vyhodnotil nesprávne vykonané dôkazy a nesprávne zistenie skutkového stavu nezakladá prípustnosť dovolania a nie je ani relevantným dovolacím dôvodom. Vychádzajúc z uvedeného v časti, v ktorej sťažovateľ namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

III.

8. Podľa sťažovateľa napadnutým uznesením bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu, pretože sa nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý jeho dovolanie odmietol z dôvodu, že sťažovateľ namietal skutkové, a nie právne vady rozhodnutí okresného a krajského súdu. Podľa sťažovateľa v dovolaní namietal nesprávne právne posúdenie veci, pretože rozhodnutie krajského súdu bolo založené z väčšej časti na názore znalca v otázke, ktorej riešenie nespadá do kompetencie znalca. Keďže sa znalec vyjadroval k názoru, ktorého riešenie nespadá do jeho kompetencie, tento názor je potrebné považovať za ničotný. Pretože rozhodnutia súdov boli postavené na tomto ničotnom názore, ich procesný postup bol nesprávny, a tým došlo k nesprávne právnemu názoru súdov na oboch inštanciách. Odmietnutím dovolania preto došlo k porušeniu jeho základného práva.

IV.

9. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade

je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

10. Podstata sporu sťažovateľa so žalovaným bola určovaná nespokojnosťou sťažovateľa s tým, v akej kvalite mu boli žalovaným dodané a namontované dvere v jeho dome. Z priebehu konania na okresnom a krajskom súde je zrejmé, že otázka skutková, ktorá spočívala v zistení kvality sťažovateľovi žalovaným dodaných dverí, bola predmetom znaleckého dokazovania, pričom znalec podrobne opísal vady dverí a príčiny ich vzniku. Podstatou záverov znalca bola charakteristika týchto vád, pričom znalec uviedol, že ide o estetické vady, ktoré nemajú žiaden vplyv na mechanickú funkčnosť dverí. Možno sa stotožniť s konštatovaním sťažovateľa o tom, že znalec okrem zistenia vád, ich príčin a ich charakteristiky uvádzal aj skutočnosti, ktoré sa týkajú právneho posúdenia takýchto skutočností. Na strane druhej je však zrejmé, že zamietnutie žaloby sťažovateľa vychádza zo skutkových zistení, ktorých podstatou bolo to, že dvere majú estetické vady, ktoré vyplynuli z použitého dreva materiálu a jeho spracovania, no tieto vady nemajú vplyv na mechanické vlastnosti dverí. Tento záver je nepochybne skutkový, keďže na strane jednej potvrdzuje to, že dvere nepôsobia esteticky, no na strane druhej vylučuje ich mechanickú nefunkčnosť. Na tento skutkový záver bez toho, aby šlo výlučne o prebratie názorov znalca, nadväzuje právne posúdenie, ktoré vychádza z § 648 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého objednávateľ má právo na zrušenie zmluvy pri odstrániteľných vadách, ak pre opätovné vyskytnutie sa vady po oprave alebo pre väčší počet vád nemožno vec riadne užívať. Z právneho posúdenia okresného a krajského súd je zrejмый právny záver, podľa ktorého estetická vada dverí pri zachovaní ich mechanickej funkčnosti nie je dôvodom na to, aby nebolo možné dvere riadne užívať.

11. Podstatou dovolania sťažovateľa bola námietka, že je neprípustné, aby znalec odpovedal na právne otázky, pričom v zmysle judikatúry je právnou otázkou aj to, či zistené vady bránia alebo nebránia riadnemu užívaniu veci. Znalec sa podľa sťažovateľa opakovane vyjadroval k právnemu charakteru vád a oba súdy takýto neprípustný záver znalca prevzali a založili na ňom svoje rozhodnutie. Tento názor sťažovateľa však nie je správny, pretože z rozhodnutí okresného a krajského súdu nevyplýva, že by prevzal právne závery znalca. Pri právnom posúdení veci vzal krajský súd do úvahy skutkové závery znaleckého posudku, z ktorých dospel k právnemu záveru, že nejde o vady, ktoré by bránili riadnemu užívaniu žalovaným vyrobených a namontovaných dverí. Zo skutkovej argumentácie sťažovateľa v dovolaní nevyplýva, že by spochybňoval skutkový záver o tom, že vady dverí majú estetický charakter, alebo že ide o vady, ktoré nemajú vplyv na mechanickú funkčnosť dverí. Z právnej argumentácie sťažovateľa v dovolaní na strane druhej rovnako nevyplýva, že by ním osobitne nespochybnené skutkové zistenia o charaktere vád bolo možné posúdiť tak, že by šlo o vady, ktoré by mali za následok to, že dvere nemožno riadne užívať. Z uvedeného preto možno dospieť k tomu, že záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa je ústavne akceptovateľný, keďže sťažovateľ svojimi dovolacími námietkami

nesformuloval či už na strane jednej jasný dôvod na to, že mu okresný a krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, alebo na strane druhej zrozumiteľnú právnu otázku o nesprávosti právneho posúdenia v rozhodnutiach okresného a krajského súdu.

12. K tomu treba uviesť, že sťažovateľ porušenie svojich základných práv odvodzuje z toho, že v konaní pred okresným a krajským súdom bola porušená judikatúrou vytvorená právna veta, podľa ktorej záver o tom, že zistené prejavy väd bránia alebo nebránia riadnemu užívaniu, nie je znaleckou otázkou, ale vždy právnym posúdením zistených skutočností a pre tento záver si súd musí opatriť potrebné podklady vykonaním dôkazov o charaktere a rozsahu väd, pričom takéto posúdenie vychádza predovšetkým z účelu, ktorému má vec slúžiť. Táto právna veta v časti, v ktorej konštruuje povinnosť súdu vytvoriť si dostatočný skutkový základ pre právne posúdenie zistených väd, čiastočne nezodpovedá súčasným kontradiktórnym a koncentračným východiskám právnej úpravy civilných sporov. Okrem toho táto právna veta má zamedziť takým postupom súdov, v ktorých by svoje právne úvahy nahradzovali mechanickým preberaním záverov znaleckých posudkov, ktorých kategorickému a právne posúdenie nahradzujúcemu charakteru sa vzhľadom na relatívne neurčito formulovanú zákonnú požiadavku riadneho užívania veci nemožno vždy vyhnúť. Vyloženie a právne posúdenie pojmu riadne užívanie veci je možné vždy len s ohľadom na konkrétne okolnosti charakteru väd tej či onej veci. Predovšetkým však v postupe okresného a krajského súdu nemožno zistiť taký prístup, ktorý by bol v rozpore s touto právnou vetou. Okresný a krajský súd svoje rozhodnutia opreli o skutkové zistenia z oboch, v konaní zabezpečených znaleckých posudkov, pričom nielen z argumentácie sťažovateľa, ale ani z týchto rozhodnutí nevyplýva nič, čo by mohlo naznačovať, že rozhodujúci opis väd je skutkovo nesprávny. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že by právne posúdenie zistených skutočností bolo len strohým prevzatím znalcom nemiestne vyjadrených právnych záverov, ktorými znalec sprevádzal svoje inak odborné skutkové zistenia. Zhoda záveru súdov s nadbytočným záverom podsúvaným znalcom nielenže nie je výsledkom mechanického prevzatia záveru znalca, ale ani nie je výsledkom zjavného omylu v právnom posúdení zistených skutočností, ktorého podstatou je to, že pri zachovaní funkčnosti dverí nemožno ich estetické nedostatky považovať za také vady, ktoré by podľa § 648 ods. 2 Občianskeho zákonníka sťažovateľovi ako objednávateľovi bránili ich riadne užívať.

13. Preto dovolacia námietka sťažovateľa o tom, že v konaní pred okresným a krajským súdom malo byť nesprávnym procesným postupom znemožnené, aby uskutočňoval procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, bola najvyšším súdom ústavne konformne vyhodnotená ako nedôvodná. Z tohto dôvodu ani nedošlo namietaným uznesením najvyššieho súdu k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na tomto závere nemení nič ani to, že najvyšší súd sa rozporuplnou úvahou vysporiadal s tým, že otázku posúdenia zistených väd označil vo svojich zaužívaných nesprávnych schémach ako otázku skutkovú. Je tomu tak preto, že dovolaním sťažovateľa táto otázka právneho posúdenia nebola jasne nastolená, keďže sťažovateľ sa koncentroval na pochybenie okresného a krajského súdu, ktoré malo spočívať v mechanickom prevzatí právneho posúdenia znalca. Ako už bolo uvedené, tak tomu v rozhodnutiach okresného a krajského súdu nebolo a predovšetkým sťažovateľ ani v dovolaní neprezentoval žiadnu právnu úvahu o tom, že v konaní zistené vady výroby a montáže dverí by mali mať za následok to, že ich nemožno riadne užívať. Preto ani odpoveď

najvyššieho súdu, v ktorej absentuje právna, a treba zopakovať, že nie skutková úvaha o tom, že zistené vady dverí nemajú za následok nemožnosť ich riadneho užívania, nie je takým porušením, z ktorého by bolo možné vyvodiť porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Namietaným uznesením najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ústavná sťažnosť bola ako zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

V.

14. Na okraj k priebehu konania na okresnom a krajskom súde možno uviesť, že v konaní bolo skutkovo spoľahlivo zistené, že vady dverí boli podľa hmotného práva dôvodom na to, aby sťažovateľovi bola poskytnutá zľava podľa § 648 ods. 2 tretej vety Občianskeho zákonníka. K tomu treba pripomenúť, že smernica 1999/44/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá v prípade, keď spotrebiteľ, ktorý má právo na primerané zníženie ceny tovaru uvedenej v kúpnej zmluve, ale na súde žiada výlučne odstúpenie od tejto zmluvy, hoci toto odstúpenie nemožno dosiahnuť z dôvodu málo významného nesúladu tohto tovaru so zmluvou, neumožňuje vnútroštátnemu súde, aby *ex offico* priznal takéto zníženie, a to ani vtedy, keď uvedený spotrebiteľ nie je oprávnený ani spresniť svoj pôvodný návrh, ani podať na tento účel novú žalobu (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-32/12).

15. S ohľadom na to, že sťažovateľ si procesne proti žalovanému uplatňoval nárok na zaplatenie, možno dospieť k záveru, že všeobecným súdom z procesného hľadiska veľa nebránilo v tom, aby v konaní postupovali tak, že by bolo rozhodnuté o takomto nároku sťažovateľa, ktorého dôvodnosť vyplynula z v priebehu konania vykonaného dokazovania. Na strane druhej i sám sťažovateľ mohol postupovať tak, že by si tento nárok alternatívne uplatnil popri nároku z odstúpenia od zmluvy alebo by takúto možnosť postupu naznačil v množstve svojich námietok, ktoré boli obsiahnuté v jeho opravných prostriedkoch. Naznačená možnosť materiálneho vedenia konania by mohla viesť nielen k naplneniu účelu smernice, ale aj pre sťažovateľa k čiastočne uspokojivému výsledku konania, ktorý by zodpovedal skutočnému stavu jeho práv vo vzťahu k druhej strane sporu.

16. S ohľadom na viazanosť ústavného súdu ústavnou sťažnosťou, ale aj najvyššieho súdu dovolaním však už tento cieľ nebolo možné naplniť nielen v konaní o ústavnej sťažnosti, ale ani v konaní o dovolaní, ktoré bolo zavŕšené sťažovateľom namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu